

Un grau equival a una llicenciatura?

Una comparativa **en profunditat** de com han estat fins ara els títols universitaris i els que ens volen aplicar

Alemania, Italia y Reino Unido se desmarcan de Bolonia

M. J. N.

La polémica y los desacuerdos no dejan de salpicar al proyecto del nuevo Espacio Europeo de Educación Superior. Arquitectura, Ingeniería Industrial y ahora Derecho ponen de manifiesto sus dudas sobre los beneficios que les puede aportar este cambio.

Las últimas Jornadas de Escuelas de Práctica Jurídica celebradas hace unos días en Bilbao fueron el escenario donde abogados de toda España se cuestionaron la conveniencia de la adaptación a Bolonia. Sin duda, el hecho de que países de primera línea como Alemania, Italia y Reino Unido tomen la decisión de no seguir con esta adaptación en la titulación de Derecho ha causado mella, y los profesionales reflexionan ahora si deberíamos seguir estos pasos en nuestro país.

las universidades de estos países hayan considerado que el proceso de convergencia europea condiciona negativamente el desarrollo de sus titulaciones nacionales».

Sin embargo, la decisión de estos países no sólo afecta a su titulación a nivel nacional, sino que impide el cumplimiento de uno de los principios que impulsan la convergencia europea: la garantía de movilidad de estudiantes y graduados en toda Europa. «En aquellos países que opten por la vía de no inclusión, los licenciados deberán seguir pasando por la *ventanilla de cambio* para adaptar sus titulaciones», explican desde el CGAE.

Para las fuentes de la delegación española ante el Consejo de la Abogacía Europea, esta crisis pone al descubierto que existe «falta de compromiso» y, en algunos Estados miembros, «ciertas

El MUNDO 4 de Juny de 2008

Quaderns autogestionats # 01 #

Comissió de Contingudes

Coordinadora d'Assemblees d'Estudiants de Barcelona

(CAE) Febrer 2009

ÍNDEX

Introducció

1. L'estructura de les titulacions universitàries
2. Estudiant les equivalències entre els graus, les llicenciatures i diplomatures.
3. Durada dels estudis, unitat de mesura, preu i jornada estudiantil.
4. Avaluació continuada i jornada estudiantil
- 5.- Sobre equiparacions i reconeixement de títols.

Els minors i altres títols propis.

6.- Conclusions

7. – Bibliografia

8.- Aplicació a un exemple pràctic: Història a la UAB

Notes contextuals, taula i materials Assemblea Lletres.

Índex de taules

Taula 1. Distribució de crèdits dels estudis de Grau segons el RD 2007

Taula 2. Distribució dels crèdits de Llicenciatura i Diplomatura segons RD 1987

Taula 3. Comparativa estudis Llicenciatura i Graus: definicions.

Taula 4: Comparativa extensa d'estudis de Llicenciatura i Graus Bolonya.

Taula 5. Quant costa una hora docència universitària abans i després de Bolonya?

Tall de premsa de la portada:

Notícia publicada a *El Mundo* el 4 de Juny de 2008. Consultable en el mateix format a: <http://www.ua.es/dossierprensa/2008/06/04/13.html>

Per a comentaris, aclariments, discussió, malediccions i ànims escriure a:
Continguts.rectorat@gmail.com

Més informació:
<http://bolonya.org>
Especialbolonya.wordpress.com

Introducció

L'ordenació del funcionament universitari ha tingut dues grans lleis. Fins l'any 2001, les universitats públiques estaven regulades per la **Ley para la Reforma Universitaria (LRU)**. Aquesta llei comptava amb diversos Reials Decrets que concretaven les seves directrius. En aquest text destaquem el RD que va establir les directrius generals comunes per a l'elaboració de plans d'estudi de llicenciatures i diplomatures.

L'any 2001 el PP va aprovar amb majoria absoluta la **Ley Orgánica de Universidades (LOU)** parcialment modificada al 2007 pel PSOE (**LOMLOU**) i que també compta amb successius Reials Decrets que els desenvolupen. Per aquest anàlisi farem servir el RD d'ordenació d'estudis universitaris conduents a títols oficials i el que regula els crèdits europeus.¹

L'ordre de comparació serà: tipus, orientació i especificitat dels títols que han d'expedir les universitats públiques, fent menció tant als estudis de màster com als doctorat. En segon lloc, breument fem una comparativa entre la unitat de mesura del servei universitari (el crèdit) establerta fins ara i la que es pretén implantar: **European Credit Transfer System (ECTS)**.

1.- Estructura de les titulacions universitàries

Una de les crítiques més dures fetes a les noves titulacions s'articula des de dues vessants: la que desmenteix la coordinació europea de les noves titulacions i la que anuncia una devaluació del contingut i de la qualitat dels coneixements de les noves titulacions, fet que anunciem que tindrà efectes en la futura inserció laboral dels titulats.

Anem per parts. Com eren les titulacions fins ara? Segons el Decret de 1987 qualsevol títol universitari distingia al seu sí dues etapes: l'anomenat "*primer cicle*" i el "*segon cicle*", sent el primer una introducció general i el segon concentrava l'optativitat més especialitzada de la titulació. Les definicions i acotacions de cada etapa estan incloses als quadres comparatius adjunts. La única premissa d'obligat compliment pel que feia al contingut dels estudis era que un 30%

Tot llicenciat en història ha hagut de cursar "Prehistòria" i tot llicenciat en Medicina ha hagut d'estudiar "Anatomia"; i tot titulat en Sociologia ha hagut d'estudiar "Estadística". Es tracta per tant, de continguts que garanteixen uns mínims específics per a cada títol, fixats pel Ministeri per als títols amb validesa oficial al conjunt de l'Estat.

¹Totes les lleis i textos esmentats es troben a la bibliografia.

i un 25% dels continguts del primer i del segon cicle, respectivament, havien de ser comunes per a cada titulació en el conjunt de tot l'Estat, l'anomenada "troncalitat". És a dir, tots els titulats en Medicina, Història, Dret o Treball Social havien de cursar per força un conjunt de matèries comunes per a cada titulació en Medicina, Història, Dret o Treball social per a qualsevol universitat de l'Estat espanyol.

Què canvia amb el Decret de Graus? El decret aprovat a l'octubre de 2007 **no estableix cap matèria comuna als plans d'estudi conduents a títols amb una denominació semblant**. És a dir, no existeix cap garantia de que un Graduat en Dret per la "*universitat X*" hagi cursat uns mínims imprescindibles i comuns amb un Graduat en Dret per la "*universitat Y*". El que sí que **estableix és l'obligatorietat de que un 25% del total de la**

Ara per ara no existeix cap tipus de garantia de coneixements mínims per a una titulació amb la mateixa denominació de dues universitats diferents. Ni tan sols garantia d'uns coneixements específics mínims de cada titulació. El Decret no estableix cap homologació automàtica de títols de Grau europeus (de tres anys de durada) i promou la distinció dels graus de cada universitat. El Decret liquida la coordinació del contingut dels títols a nivell europeu i estatal.

titulació siguin coneixements bàsics (60 ECTS) i comuns a les cinc branques de coneixement establertes². A més d'aquests 60 crèdits, bàsics, però que cada universitat escull a discreció dins de l'àrea de coneixement, s'estableixen altres elements que progressivament redueixen notablement els continguts de matèria específica de la carrera. Si mirem la taula, el coneixement específic *impartit dins la universitat* pot oscil·lar entre el 35% i el 72.5% del total dels ECTS (veure taula gràfica i càlcul a sota). No podem considerar matèria específica de la titulació les pràctiques laborals externes (optatives però que es poden perllongar fins a un curs acadèmic sencer), ni l'elaboració per part de l'estudiant del treball de grau (és un treball propi, no rebut, desenvolupat pel propi estudiant) ni per descomptat el reconeixement d'activitats esportives o de representació estudiantil (fins a 6 ECTS) que poden ser incorporats dins l'expedient acadèmic.

Distribució crèdits	Càrrega establerta al RD	% sobre el Total
Coneixements bàsics generals	60 ECTS	25%
Treball de grau, pràctiques en empresa i altres	Entre 6 i 96 ECTS	Entre 2.5% i 40%
Formació específica de la titulació	La resta fins 240 ECTS	Entre el 72.5 i 35%
TOTAL	240 ECTS	100%

² El Reial Decret 1393/2007 (Annex II) estableix cinc àrees de coneixement: "Arts i humanitats", "ciències", "ciències de la salut", "ciències socials i jurídiques", "enginyeria i arquitectura".

Taula 1. Distribució de crèdits dels estudis de Grau segons el RD 2007

Definició del títol de Grau: “1. Las enseñanzas de Grado tienen como finalidad la obtención por parte del estudiante de una formación general, en una o varias disciplinas, orientada a la preparación para el ejercicio de actividades de carácter profesional. (art.9.1)” .												
Formació bàsica	60 ECTS											
Treball Grau i “altres”	6-30ECTS 0-6 ECTS											
Pràctiques externes	0-60 ECTS											
Formació específica	La resta											
El Reial Decret és molt flexible i permet variabilitat en el grau d'especificitat dels estudis: les matèries pròpiament específiques poden ser d'entre un mínim de 90 ECTS fins a un màxim de 150ECTS, és a dir entre un 35 i 72.5 % dels continguts rebuts poden ser genuïns de la titulació.												
Llegenda: Cada quadret representa 6 crèdits ECTS. Gris obscur contingut no específic assegurat. (66 crèdits ECTS sobre 240) En gris clar el marge de variabilitat per a la impartició de continguts específics. (90 crèdits ECTS sobre 240) Negre: contingut específic assegurat (84 sobre 240 ECTS)												
Font: RD 1393/2007 Ordenación de Enseñanzas Universitarias												

2. Estudiant les equivalències entre els graus i les llicenciatures i diplomatures.

El sentit comú dicta que la definició de l'orientació i del objectius de les titulacions universitàries queda recollida per com estableix la llei. Retallem les corresponents definicions incloses als Decrets del 87 i del 2007, aquesta vegada incloent-hi la definició de Màster:

Taula 3. Comparativa estudis Llicenciatura i Graus: definicions.			
Reial Decret 1987 (LRU)		Reial Decret 2007 (LOU/Bolonya)	
1er Cicle	“El primer ciclo de las enseñanzas universitarias comprenderá enseñanzas básicas y de formación general, así como, en su caso, enseñanzas orientadas a la preparación para el ejercicio de actividades profesionales” (art.3.ap.2)	Grau	“Las enseñanzas de Grado tienen como finalidad la obtención por parte del estudiante de una formación general, en una o varias disciplinas, orientada a la preparación para el ejercicio de actividades de carácter profesional.” (art.9.1)
2º Cicle	“El segundo ciclo estará dedicado a la profundización y especialización en las correspondientes enseñanzas, así como a la preparación para el ejercicio de actividades profesionales.” art.3.ap.2	Màster Oficial	“Las enseñanzas de Máster tienen como finalidad la adquisición por el estudiante de una formación avanzada, de carácter especializado o multidisciplinar, orientada a la especialización académica o profesional, o bien a promover la iniciación en tareas investigadoras” (art.10.1)

Com a aclariment addicional: **fem servir aquesta equivalència de primer cicle/segon cicle seguint les indicacions de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques** publicades al juny de 2008 i lliurades als estudiants de nou ingrés a les universitats catalanes per al curs 2008/09.³

3. Durada dels estudis, unitat de mesura, preu i jornada.

Aquest quadre comparatiu necessita una especificació més: la durada dels estudis i altres aspectes que ara detallem – i amb això abordem la primera de les crítiques sobre l'anunciada “convergència europea”.

³ Es pot consultar a la pàgina oficial de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques al següent enllaç: <http://www.acup.cat/media/DipticacupEEES.pdf>. Alternativament es pot consultar també a: <http://especialbolonya.wordpress.com/2008/07/21/1%E2%80%99acup-reconex-que-el-grau-equival-al-primer-cicle-de-les-antigues-licenciatures/>

Taula 2. Distribució dels crèdits de Llicenciatura i Diplomatura segons RD 1987												
Primer cicle: art.3.ap.2 El primer ciclo de las enseñanzas universitarias comprenderá enseñanzas básicas y de formación general, así como, en su caso, enseñanzas orientadas a la preparación para el ejercicio de actividades profesionales.												
Segon cicle El segundo ciclo estará dedicado a la profundización y especialización en las correspondientes enseñanzas, así como a la preparación para el ejercicio de actividades profesionales. art.3.ap.2												
NOTA: A diferència del RD de Graus, el previ no fixava obligatorietat de continguts bàsics genèrics o transversals a l'àrea de coneixement. El ratllat indica matèries troncals específiques per a cada títol . És a dir, el contingut comú obligatori i específic d'un títol comú per a tot l'Estat . p.e. de Dret expedit a qualsevol universitat homologada de l'Estat espanyol.												
Llegenda: el ratllat indica la troncalitat comuna a totes les universitats un 30% del primer cicle i un 25% al segon cicle. Tot el contingut de la titulació és específic del títol, no hi ha introduccions genèriques corresponent a l'àrea de coneixement.												
Font: Real Decreto 1497/1987 de 27 Noviembre por el que se establecen las directrices generales comunes de los planes de estudio de los títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional.												

Taula 4: Comparativa extensa d'estudis de Llicenciatura i Graus Bolonya.		
	Llicenciatures*	Grau
Durada	4 anys	4 anys
Unitat de Mesura	Crèdit: 10 hores de docència rebuda per l'estudiant d'un docent qualificat.	<i>European Credit Transfer System (ECTS)</i> "5. El número mínimo de horas, por crédito, será de 25, y el número máximo, de 30." (RD 125/2003, art. 5)
Definició	"Crédito: la unidad de valoración de las enseñanzas. Corresponderá a diez horas de enseñanza teórica, práctica o de sus equivalencias." RD 1987, art.2.7.	"El crédito europeo es la unidad de medida del haber académico que representa la cantidad de trabajo del estudiante para cumplir los objetivos del programa de estudios y que se obtiene por la superación de cada una de las materias que integran los planes de estudios de las diversas enseñanzas conducentes a la obtención de títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional. En esta unidad de medida se integran las enseñanzas teóricas y prácticas, así como otras actividades académicas dirigidas, con inclusión de las horas de estudio y de trabajo que el estudiante debe realizar para alcanzar los objetivos formativos propios de cada una de las materias del correspondiente plan de estudios." (RD 125/2003, art.3)
Criteri d'establiment del preu dels estudis**	"En el caso de estudios conducentes a títulos oficiales, las tasas académicas las fijará la Comunidad Autónoma dentro de los límites que establezca el Consejo de Universidades. Para los restantes estudios las fijará el Consejo Social. Igualmente, se consignarán las compensaciones correspondientes a los importes de las exenciones y deducciones que legalmente se dispongan en materia de tasas y demás derechos." (LRU, art.54.b)	"En el caso de los estudios conducentes a la obtención de títulos de carácter y validez en todo el territorio nacional, los precios públicos [...] estarán relacionados con los costes de prestación del servicio" (LOU, art.81.b)
Preu mitjà del crèdit ***	13€	17,3€ (Grau) 22,95 (Màster)****
Càrrega mitjana*	300 crèdits (3.000 hores de docència presencial)	240 ECTS (6.000 hores de treball de l'estudiant, de les quals, el 30% (1.800 hores) són docència presencial)
Jornada setmanal estimada	"[...]Oscilara entre veinte y treinta horas semanales, incluidas las enseñanzas practicas, con una carga lectiva entre 60 y 90 creditos por año academico. En ningun caso la carga lectiva de la enseñanza teorica superara las quince horas semanales." (RD 1987, art.6.1)	"4. Esta asignación de créditos, y la estimación de su correspondiente número de horas, se entenderá referida a un estudiante dedicado a cursar a tiempo completo estudios universitarios durante un mínimo de 36 y un máximo de 40 semanas por curso académico" (RD 125/2003, art.4)

* Tant als plans d'estudi de llicenciatura com de Grau, hi ha titulacions d'una durada més llarga (com Medicina, de sis anys a ambdós plans). Les diplomatures tenen una durada de tres anys. No han estat incloses a la taula per facilitar la lectura

** Els decrets de preus s'actualitzen any rere any, segons el criteri establert a la llei marc –si és que n'hi ha–.

*** El preu indicat aquí és una mitjana del preu de tots els graus d'experimentalitat per al curs actual 2008/09 a Catalunya. Sempre s'han distingit diferents "graus d'experimentalitat", és a dir, de materials i infraestructures necessàries: si calen laboratoris o equips especials el grau d'experimentalitat puja i per tant el preu crèdit o ECTS de la titulació és més elevat.

**** Preu mitjà dels dos nivells establerts per la Generalitat per als màsters oficials en termes generals. Tot i això, també s'estableixen preus especials per a dos Màsters impartits a la UAB: Màster universitari en gestió aeronàutica: 55 euros per crèdit; Màster universitari en gestió dels recursos humans en les organitzacions: 52 euros per crèdit.

Fons: Ley Orgánica 11/1983.; Real Decreto 1497/1987; LOU- LEY ORGÁNICA 6/2001; REAL DECRETO 1125/2003.; LEY ORGÁNICA 4/2007, de 12 de abril, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades.; REAL DECRETO 1393/2007 ; DECRET DOGC 150/2008.

Com veiem, abans, el que es cobrava fins ara a l'estudiant era l'esforç docent dedicat per la universitat cap a aquest en format de classes presencials teòriques o pràctiques. Per contra, els crèdits ECTS inclouen tot el treball d'aprenentatge desenvolupat per l'estudiant dins i fora de les instal·lacions universitàries, i així es recull a l'article 4.3 del RD 1125/2003 que regula aquesta nova unitat de recompte:

"3. En la asignación de créditos a cada una de las materias que configuren el plan de estudios se computará el número de horas de trabajo requeridas para la adquisición por los estudiantes de los conocimientos, capacidades y destrezas correspondientes. En esta asignación deberán estar comprendidas las horas correspondientes a las clases lectivas, teóricas o prácticas, las horas de estudio, las dedicadas a la realización de seminarios, trabajos, prácticas o proyectos, y las exigidas para la preparación y realización de los exámenes y pruebas de evaluación."

Molts dels gestors i implementadors de la reforma han valorat positivament la inclusió dins del crèdit d'aquestes tasques com un signe de que "el treball de l'estudiant també es té compte", el problema que planteja aquesta afirmació és doble: a) pressuposa que abans no es considerava i b) cobra per activitats i serveis desenvolupats per l'estudiant fora del recinte universitari amb els seus propis recursos intel·lectuals i materials, la qual cosa, pot incorre en delictes d'estafa – es cobra per un servei no prestat-. És l'equivalent d'anar al metge i pagar per reposar i prendre els medicaments a casa.

La primera afirmació és falsa: el Decret del 87 sí que té en compte el treball de l'estudiant (estableix una jornada de dedicació teòrica de més de vint hores setmanals) **però no considera "facturable" aquesta feina.** En segon lloc, cal considerar que la preparació d'exàmens, pràctiques i treballs en grup han estat tòniques prèvies a la reforma que ara es planteja i que aquesta feina d'estudi sempre ha estat valorada com avaluació efectiva de la matèria. A cap graella acadèmica surt com a matèria "estudi de l'examen en presència del professor" i tanmateix aquest estudi s'ha produït, bolcat a un examen o a una pràctica i en conclusió ha estat valorat i avaluat.

Tanmateix, cal afegir que **els nous crèdits ECTS no només cobren un servei que la universitat no presta (l'estudi individual a qualsevol lloc) sinó que, a més a més, ho fa a un bon preu: 17,3 € 25 hores (69 cèntims l'hora).** Els ECTS estipulen que al menys un 30% han de ser de docència presencial, és a dir, 7,5 hores i mitja de cada 25 han de ser a l'aula. Fem un càlcul ràpid: comparant preus i hores docents presencials⁴:

⁴ El càlcul fa servir una mitjana del preu del crèdit de llicenciatura i de grau establert al Decret de la Generalitat de Catalunya per enguany. Ara els estudiants amb la seva matrícula aporten al voltant del 25% del cost de la seva educació. Tanmateix, el dret a l'ensenyament per tal de que pugui exercir-se implica que no s'ha de regir per preu de mercat. De la mateixa manera que el dret a la sanitat pública. En aquest sentit, tot i que transcendeix l'objectiu d'aquestes pàgines, el criteri d'establiment del preu dels estudis universitaris fixat a la LOU suposa un avenç cap a la consideració del dret a

Taula 5. Quan costa una hora de docència universitària abans i després de Bolonya?

Crèdit "normal" =
10 hores de docència presencial a 13 € /crèdit → la hora de profe et costa 1.3 €
Crèdit ECTS =
7.5 hores de docència presencial a 17.3€/crèdit → la hora de profe et costa 2.3 €

4. Avaluació continuada i jornada estudiantil

Continuant amb el quadre i com deiem abans, la jornada estudiantil prèvia tampoc era sensiblement diferent a la que ara es vol implementar. Llavors, de què es queixen els estudiants? Per què fins i tot la Comissionada d'Universitats ha admès que és impossible compaginar estudis i feina amb els nous plans d'estudi? Per la senzilla raó de que la implementació a l'Estat espanyol de l'esperit de l'EEES s'ha fet coincidir amb les aspiracions de certs nuclis professionals (psicopedagogs que van inspirar la LOGSE) i d'altra banda amb una certa retòrica superficialment progressista de legitimació de la reforma: la necessitat d'actualitzar les metodologies docents.

Nosaltres no discutim l'òbvia necessitat de renovar la pedagogia docent. El moviment estudiantil sempre ha reclamat flexibilitat avaluadora i la consideració del progrés i l'aprenentatge progressiu, adaptat a la diversitat d'interessos de formació dels estudiants. Aquesta reclamació ha estat històricament anomenada "avaluació continuada". I amb aquesta denominació es pretén ara anomenar al control de producció continuat. Cal tenir present que quan la Ministra diu les paraules màgiques no es refereix al mateix al que s'ha referit el moviment estudiantil progressista des de fa dècades.

La introducció del treball individual com a element computable i facturable fa que es demanin mesures d'estandardització, p.e. els treballs es mesuren en nombre de paraules i s'estima quantes hores de preparació, lectura, assimilació, elaboració crítica, reflexió i redacció requereix cada paraula per tal de poder comptabilitzar aquests crèdits. **Deixant de banda els barbarismes de l'estandardització del coneixement i dels processos d'aprenentatge i la pautaació parvulària d'aquestes tasques, el fet de lliurar múltiples treballs durant tot el curs als quals se'ls hi dona un pes individualitzat i sense valorar absolutament cap progressió al llarg del curs és una perversió de l'avaluació continuada. S'ha de parlar de producció toyotista "just in time", més que de renovació pedagògica.**

l'ensenyament com una mercaderia més que s'ha de regular segons els criteris del mercat, tot i que els preus els publiquin a documents oficials i per tant, siguin "públics".

Cal afegir també que, **encoratjats amb la comptabilització del temps, aquesta "avaluació continuada" ha esdevingut fins i tot en la planificació del "cicle d'aprenentatge"** (amb detall de les hores i dies de cada setmana que s'han dedicar a cada apartat de la matèria) que ofega la iniciativa i recursos d'estudi dels estudiants així com no respecta el fet de que l'estudiant a temps complert és una minoria, sinó un mite, en virtut de les minses possibilitats que té un estudiant de rebre una beca que l'alliberi del treball assalariat per finançar-se l'adquisició de coneixements.

Indubtablement, durant la vigència del Decret del 87 es podien produir i es produïen abusos en la càrrega de feina "oculta" de determinades assignatures, tanmateix, l'actual reial decret naturalitza l'abús i la pèrdua d'autonomia d'estudiants que – no oblidem- són majors d'edat quan arriben a la universitat.

5.- Sobre equiparacions i reconeixement de títols

L'argument de tot el Procés de Bolonya (també anomenat "convergència europea") ha estat la coordinació d'estudis. Tanmateix, **la durada més generalitzada dels estudis universitaris a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior és de tres anys i a l'Estat espanyol, s'ha establert una durada de quatre anys.**

Aquesta decisió no ha estat oficialment justificada, només a efectes publicitaris en tant que, respecta la durada actual de les llicenciatures i pot semblar un avenç respecte als tres anys de les diplomatures. Si la implementació de l'Educació Secundària Obligatoria va allargar dos anys l'Educació General Bàsica sense afegir una millora de continguts, aquesta durada per si mateixa no justifica una equiparació real de la qualitat i especificitat dels títols antics i els adaptats a. 5

L'únic factor que permet a Bolonya comparar les titulacions de l'EEES és l'establiment d'una unitat de mesura comuna (una moneda única): l'ECTS. De la mateixa manera que és constatable que un euro no té la mateixa capacitat adquisitiva arreu de la Unió Europea; tenint en compte la gran divergència de dotació en infraestructures, finançament públic i qualitat de partida entre els països adherits a l'EEES (entre d'altres Alemanya i Suècia i d'altra banda Azerbaidjan, a títol d'exemple) és més que

⁵ Altres hipòtesis plantejen que la reducció de docència presencial podia suposar una retallada de personal universitari molt impopular. Finalment, també es planteja que l'estructura 4 anys de grau +1 de Postgrau és més adient per a la captació d'estudiants sudamericans que tenen un model universitari, mercat preferent per als màsters de l'Estat espanyol per facilitats de llengua. De fet s'està implementant l'Espai Llatinoamericà i del Carib d'Educació Superior i el Banc Santander (mitjantçant la seva plataforma Universia) és un actor clau en la implementació de la reforma a l'Estat espanyol i a les universitats sudamericanes. Més informació: http://www.oui-iohe.org/enlaces/?page_id=5

discutible que el contingut d'un ECTS a una universitat "de primera" sigui equivalent al d'una universitat "de segona".

D'altra banda, el fet de que l'EEES no es derivi de cap normativa europea, fa que cada estat hagi establert els seus propis requisits de reconeixement mutu de títols. En aquest sentit, l'Estat espanyol ha deixat intacta la normativa d'homologació de titulacions i, a les seves disposicions addicionals, fa explícit que el fet d'admetre un graduat europeu a un màster no és de cap de les maneres un reconeixement ni homologació d'aquest títol de Grau.

Finalment, la degradació dels continguts dels Graus ha fet que països capdavanters com Alemanya, Itàlia i el Regne Unit hagin optat per treure de l'arquitectura general estudis que no es poden permetre el luxe de sortir sense unes mínimes garanties (arquitectura, enginyeria i dret)⁶.

Els Minors i d'altres títols propis

La implementació de la reforma va començar per la taulada: els màsters i postgraus. Aquest fet insòlit ve explicat perquè és un dels sectors més rendibles i perquè l'elaboració del model d'estudis que havia de substituir les llicenciatures i diplomatures va tenir problemes: al 2003 el Govern va presentar el catàleg de titulacions – que suprimia moltes filologies i història de l'art, entre d'altres- la mobilització estudiantil i del professorat va fer que el projecte es retirés i fins a l'octubre de 2007 no va publicar el Decret de Graus, deixant aquestes decisions a la taulada de les universitats.

La Generalitat de Catalunya va apostar des de bon principi pel model de tres anys i la decisió d'implantar 4 anys li va trencar els plans. A efectes de divulgació és molt difícil vendre com a coordinació europea el model de 4 anys. Per tal de tenir-ho "tot" les universitats catalanes van promoure el *Minor*, un títol que s'obté als tres anys. El *Minor* és un títol propi, de cada universitat i que només té el reconeixement de la Generalitat de Catalunya. És a dir: no és cap títol oficial amb validesa per al conjunt de l'Estat només a Catalunya.⁷

⁶ "Alemania, Italia y Reino Unido se desmarcan de Bolonia" EL MUNDO, suplemento CAMPUS, 4 de Junio de 2008. Consultable a internet a: <http://www.elmundo.es/suplementos/campus/2008/521/1212530407.html>

⁷ Els títols propis solen ser Mencions, itineraris i màsters "propis". A diferència dels títols oficials no estan regulats ni en el preu, ni el contingut. S'ha d'anar amb compte amb els màsters perquè actualment les universitats catalanes barregen a les seves webs els màsters oficials- regulats- i els no regulats ni reconeguts – màsters propis, p.e. "amb el prestigi de la UAB"-.

6.-Conclusions

És francament difícil assumir la feina comparativa i d'anàlisi dels canvis sense un interès o una posició de fons, la qual no ha estat oculta. Tanmateix, la intenció d'aquestes pàgines és donar eines per entendre i incidir en la realitat educativa que es vol plantejar a les universitats públiques i donar pistes –que no consignes- als futurs estudiants que tinguin possibilitat de continuar lluitant contra la reconversió a la baixa de la universitat. No hem aprofundit en els preus dels estudis, ni en el concepte d'educació pública, ni en quines han de ser les funcions de la universitat. **Des de qualsevol òptica – sigui la de la formació integral o professional- la pèrdua d'especificitat dels títols i l'encariment del preu és un fet objectiu.** Si això es considera positiu o negatiu és una altre debat, però no ho és explicar i informar del que és una realitat no opinable. A continuació resumim aquestes descripcions:

- a) El Grau té una durada equivalent a les llicenciatures (4 anys) però el seu objectiu de formació general es correspon al que abans s'assolia en el primer cicle (2 anys).
- b) Els crèdits ECTS cobren el treball fet fora de la universitat i, d'aquesta manera, s'encareix el preu de les hores de docència presencial del professorat.
- c) Els crèdits tradicionals valoraven el treball autònom de l'estudiant sense cobrar-li.
- d) Els graus són sensiblement més cars que els actuals estudis de llicenciatura i diplomatura.
- e) La coordinació europea es redueix a l'unitat de recompte comuna (ECTS) que no té garantit el mateix "poder adquisitiu" tenint en compte les notables diferències entre els països inclosos a l'EEES.
- f) El Grau de 4 anys és incompatible amb la coordinació europea, la gran majoria de les universitats de l'EEES han establert graus de 3 anys.
- g) Els Graus no garanteixen cap mínim coneixement comú ni d'equiparació ni tan sols dins del territori català ni de l'Estat espanyol.

Uns apunts finals sobre inserció laboral

- Fins fa una setmana (estem a finals de febrer de 2009, a menys d'un any de la meta oficial del 2010) no s'han publicat les atribucions professionals dels graus

conduents a professions regulades. Tanmateix, els plans d'estudi s'han elaborat.

Tal com es planteja el text definitiu:

- Les enginyeries tècniques conserven les seves atribucions sota el format de Grau (és a dir un any més per obtenir la mateixa qualificació professional).
  - Per obtenir les atribucions de les enginyeries superiors s'ha de cursar un màster, amb la qual cosa, s'ha d'estudiar un any més i s'encareix sensiblement l'obtenció de la mateixa formació abans inclosa dins de la titulació d'Enginyeria Superior.
-
- El que sí que sabem és que **un graduat en Dret** (de 4 anys de durada com la llicenciatura) haurà de fer un màster de professionalització per poder exercir el seu ofici. Els llicenciats en Dret (de 4 anys de durada) no requerien aquest màster.
  - **Encara avui no s'ha publicat a quins cossos de l'Estat poden oposar els titulats amb un grau**, i ni tan sols hi ha notícies que garanteixin que podran optar als mateixos nivells de l'administració pública que els llicenciats. Aquesta situació és greu perquè actualment ja hi ha estudiant cursant uns estudis de grau dels quals no està definit legalment el seu estatus per a la inserció laboral, en aquest cas, dins l'administració pública.

7.-Fonts consultades i citades al llarg del text

- **LRU- Ley Orgánica 11/1983, de 25 de agosto, de Reforma Universitaria.**
http://ciencia.micinn.fecyt.es/ciencia/cneai/files/normativa/lru_11-83.pdf
- **DECRET 1987 LLICENCIATURES-** Real Decreto 1497/1987 de 27 Noviembre por el que se establecen las directrices generales comunes de los planes de estudio de los títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional.
http://www.boe.es/g/es/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=1987/27707&codmap=
- **LOU- LEY ORGÁNICA 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades.**
<http://universidades2015.fecyt.es/documentos/legislacion/A49400-49425.pdf>
- **REAL DECRETO 1125/2003, de 5 de septiembre, por el que se establece el sistema europeo de créditos y el sistema de calificaciones en las titulaciones universitarias de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional.**
<http://www.boe.es/boe/dias/2003/09/18/pdfs/A34355-34356.pdf>
- **LOMLOU- LEY ORGÁNICA 4/2007, de 12 de abril, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades.**
<http://www.boe.es/boe/dias/2007/04/13/pdfs/A16241-16260.pdf>
- **REAL DECRETO DE GRAUS -REAL DECRETO 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales.**
<http://www.boe.es/boe/dias/2007/10/30/pdfs/A44037-44048.pdf>
- **DECRET DE PREUS UNIVERSITARIS A CATALUNYA CURS 2008/9- DECRET 150/2008, de 29 de juliol, pel qual es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques de Catalunya i a la Universitat Oberta de Catalunya per al curs 2008-2009.**
<http://www.gencat.net/diari/5185/08205009.htm>

8.- Aplicació a un exemple pràctic: Comparativa Llicenciatura Història i Grau d'Història a la Universitat Autònoma de Barcelona

Adjuntem com a annex un taula comparativa a més dels materials elaborats per l'Assemblea d'Estudiants de la Facultat de Lletres on s'analitza el canvi del pla d'estudi.

Nota contextual

El Grau d'Història va ser elaborat sense renovar en eleccions el sector estudiantil que hauria de participar a les comissions preparatòries. L'Assemblea d'estudiants està reconeguda al Reglament de la Facultat com l'òrgan de representació dels estudiants i va exigir participar en aquestes comissions a títol informatiu sempre i quan es celebressin eleccions a la Junta de Facultat. La candidatura de l'assemblea va obtenir prop del 90% de la representació i va exigir formalment, amb l'aval de 81 signatures, la discussió de la metodologia d'aprovació dels plans d'estudi. La Degana de Lletres, Helena Estalella i Boadella, no va tramitar la sol·licitud i va decidir aprovar els plans d'estudi a l'òrgan més restringit (Junta Permanent) sense convocar als membres legítimament electes per l'assemblea.

La reunió va ser impugnada als òrgans superiors de la universitat i es van realitzar dues concentracions de rebuig i denúncia. Es van obrir 26 expedients disciplinaris, es va denunciar per desordres públics a 15 estudiants.

Els plans d'estudi van ser aprovats fora de la Facultat de Lletres (a l'Escola de Postgrau) amb la presència d'un cordó policial dels Mossos d'Esquadra en un temps rècord de 10 minuts.

Actualment sis estudiants de la Facultat de Lletres han estat expulsats per períodes d'entre 3 i 1 any i 22 amonestats públicament. Totes aquestes sancions estan sent recorregudes als Jutjats Administratius, juntament amb la impugnació de les Juntes Permanents per no convocar als juntaris estudiants.

La Generalitat va incomplir els acords de finançament signats anys abans i va condicionar el pagament dels fons promesos a l'aprovació expressa de noves titulacions per tal d'accelerar la implementació de la reforma.

Josep Maria Huguet (Esquerra Republicana de Catalunya) dirigeix la Conselleria d'Universitats, Empresa i Innovació i, sota el seu mandat, set responsables de la Direcció d'Universitats han dimitit. La Conselleria ha donat ple suport a l'equip de Govern de la UAB i a la Degana de Lletres en tot el procés d'aprovació i de repressió de les assemblees d'estudiants del campus de la Universitat Autònoma de Barcelona. El rector de la UAB, Lluís Ferrer i Caubet va demanar el vot per al Partit Socialista de Catalunya a les eleccions de Catalunya.

Tots aquests fets es van produir al llarg del mes de maig i juny de 2008. El Rector va dimitir a finals del mes de juliol "per raons de salut" i ha marxat als EUA "a fer recerca". La Degana de Lletres ha demanat la baixa per depressió al gener de 2009. El Secretari General de la UAB, Rafael Grasa, ha estat designat president del *Institut Català Internacional per la Pau*.⁸

⁸ Més informació: La repressió política a la UAB. <http://repressiouab.wordpress.com>

CONTINGUT ESPECIALITZACIÓ MOBILITAT OPTATIVES

ELS NOUS GRAUS SUPROFI:

- Perdua de la segona convocatòria
- Pujada de preus
- Més treballs a casa i menys concèixer i l'aula.
- Avaluació de la teva actitud (com a la ESCO)
- Educació setmanal de 40h (estudis o treballs)
- No et permet exercir la teva professió com una llicenciatura o diplomatura: has de fer un postgrau (molt més car)
- Són 240 crèdits en 4 anys. No hi ha equiparació amb Europa, on a molts països es fa en 3 anys. Cada universitat farà el grau com vulgui, pel que no es compararan troncats entre les diferents universitats → IEEES no crea un espai de mobilitat i intercanvi!

ELS GRAUS A LLETRES:

- HISTÒRIA: DESAPAREIXEN 63 OPTATIVES!**
- Les assignatures troncats del primer curs passen a LA MEITAT DE CONTINGUT (de 12 a 6 crèdits). Els crèdits lliures s'omplen amb coses com "Història de la imatge artística" o "Expressió escrita".
- Es passa de les 90 assignatures optatives actuals a 27: totes les assignatures de 2n i 3r són obligatòries, sense optatives; a 4rt es pot triar entre només 27 optatives (i cap de prehistòria!).

NO A LA PRIVATITZACIÓ NO ALS NOUS GRAUS!

- Antiga i moderna perdien moltes assignatures i possibilitat d'especialització.

FILLOSOFIA:

- Les assignatures troncats del primer i segon cicle passen a LA MEITAT DE CONTINGUT (de 12 a 6 crèdits). Els crèdits lliures de primer s'omplen amb coses com "Història de la imatge artística" o "Expressió escrita".
- Si ara es fan 120 crèdits entre optatives i lliure electió, només es cursaran 60 crèdits optatius. Si ara es pot triar entre 36 assignatures optatives diferents, amb el grau només en seran 211

ESTUDIS ANGLESES:

- Les assignatures troncats passen de 12, 10,5 i 7,5 crèdits a ser totes de 6 crèdits, perdent el 40% de contingut.
- Es perd molt contingut de llengües i llengua per ser substituït per matèries com "Grans temes de la història" i "Grans temes de la filosofia".

GEOGRAFIA I ORDENACIÓ DEL TERRITORI:

- Les grans assignatures de geografia (Geografia Humana, Física, d'Europa, rural, urbana) passen totes de 12 crèdits a 6 crèdits perdent LA MEITAT DEL CONTINGUT.
- Les 39 optatives actuals dins la carrera es reduïxen a 27.
- Els Erasmus, Sarca... seran només

restringits al quart curs. (per quin motiu?), quan justament la geografia es basa en l'estudi del territori, en viatjar i conèixer l'entorn.

HISTÒRIA DE L'ART:

• El primer curs perd LA MEITAT DEL CONTINGUT amb només 5 assignatures d'història de l'art. Apareixen assignatures com "Expressió Escrita", "Introducció a l'antropologia" o "Grans temes de la Història"

- Si actualment es pot triar entre 39 optatives es passa a 31. (i les 5 assignatures de lliure electió desapareixen)

FILLOGIA CLÀSSICA: CANVIA A GRAU EN ESTUDIS CLÀSSICS

• Es perd molta càrrega filològica i es substituïx per matèries culturals. Només amb les optatives i 4t curs es podran cursar assignatures com Lingüística grega o llatina, Epigrafia grega o llatina, paleografia, etc.

- Si en el pla actual trobem Textos llatins I, II i Textos grec. I, II. Ara són de segon cicle. Amb el grau cada una de aquestes seran crèdits bàsics de primer i només valdran 6 crèdits.
- El primer és una matra de bàndolerat de lletres: es comparteixen assignatures amb els graus d'estudis francesos, llengua i literatura catalana, espanyola.

FILLOGIA FRANCESA: CANVIA A GRAU EN ESTUDIS FRANCOSOS

• Perdua de contingut filològic i lingüístic i es centra en història i cultura francesa.

- El crèdit de Frances Fundacional, que

S'ENCARENEN LES MATRÍCULES UN 5,5%

La pujada del preu dels estudis no s'ha congelat cap any des de l'aprovació de la LOU. De fet aquest curs, la pujada mitjana ha estat per sobre de la inflació (4,2%) i molt per sobre de la pujada dels salaris (3,43%): un 5,5%. La Universitat Carlos III de Madrid ha aprofitat una pujada del 8,2%.

Dranguy, la UAB ha pujat un 50% el preu dels estudis de màster per als estudiants extracomunitaris (sobre els comunitaris no pot fer-ho). Ha suposat fins a 800€ més per curs. | *extret de: <http://especialidolonia.wordpress.com/>*

Assemblea de Lletres | asslletresuab@gmail.com | <http://asslletres.blogspot.com>

amb el pla d'estudis actual es dividíx en I, II, III i es obligatori al primer cicle, es perd i els crèdits optatius i de 4t curs tenen més oferta cultural estil.

• En el primer curs compartirà assignatures amb el grau de Estudis Clàssics, Llengua i literatura espanyola, Llengua i literatura catalana. Aquestes assignatures equivalen a 6 crèdits cadascuna.

FILLOGIA CATALANA: CANVIA A LLENGUA I LITERATURA CATALANES

• A primer compartirà les assignatures de Grans Temes de la Història, Grans temes de la Filosofia, Literatura Comparada, Introducció a la Lingüística (6 crèdits cadascuna) amb els graus de Estudis Clàssics, Llengua i Literatura espanyola, Estudis Francosos. Amb aquestes dos últims també compartirà l'assignatura de Llatí (6 crèdits).

LITERATURA COMPARADA (2N CICLE)

La carrera de segon cicle de Literatura comparada DESPAREIX i es desminteix en mencions de grans de llengües.

FILLOGIA HISPÀNICA: CANVIA A GRAU EN LLENGUA I LITERATURA ESPANYOLS

• A primer compartirà les assignatures Grans Temes de la Història, Grans Temes de la Filosofia, Literatura Comparada, Introducció a la Lingüística (6 crèdits cadascuna) amb els graus de Estudis Clàssics, Estudis Francosos, Llengua i Literatura Catalanes. Amb aquestes dos últims graus també compartirà l'assignatura de Llatí (6 crèdits també).

Octavetes de l'Assemblea de Lletres amb un breu anàlisi del Grau de Història en relació a la Llicenciatura

Història

240 crèdits en 4 anys. No equiparació amb Europa, on a molts països es fa en 3 anys.

* El 1er curs estarà compost per 60 crèdits de formació bàsica: 30 d'Història (una assignatura de Prehistòria, una d'Antiga, una de Medieval, una de Moderna i una de Contemporània NOMÉS DE 6 CRÈDITS CADASCUNA en comparació amb les actuals assignatures de 12, de manera que l'empobriment dels continguts queda patent) i 30 de transversals (Geografia, Filosofia, Antropologia, Història de l'Art i Expressió escrita, de 6 crèdits cadascuna).

* El conjunt del 2n i el 3r curs estarà compost per 120 crèdits nuclears dividits en 20 assignatures de 6 crèdits.

• Desapereix la possibilitat d'escollir assignatures en aquesta etapa.

• Matèries de Prehistòria, Antiga i Medieval disminueixen en extrem, en contraposició a Contemporània, i en un segon terme, Moderna, Paleografia, Mètodes i Tècniques i Tendències Historiogràfiques es mantindran en una assignatura.

* El 4rt curs s'acabarà amb un treball de final de Grau obligatori, i amb 54 crèdits dividits en 10 assignatures optatives de 6 crèdits. La UAB oferirà 27 optatives, entre les quals, per llei, n'hi ha una de pràctiques professionals no remunerades. Entre el conjunt d'optatives, de nou el domini de les assignatures de Contemporània serà descartat, seguides per les de Moderna. Les opcions de cursar Prehistòria desapareixeran i les d'Antiga i Medieval es veuran novament reduïdes. S'oferirà una assignatura de ciències i tècniques historiogràfiques.

El grau plantejarà, així mateix, la possibilitat d'obtenir una menció, especificada en el títol, i que consistirà en cursar 5 assignatures que aportaran una especialització molt relativa.

Llicenciatura història UAB (300 crèdits)		Crèdits	Grau Història UAB (240 ECTS)		ECTS
Primer Cicle		150 crèdits	1er curs	Expressió Escrita. Visions Geogràfiques del Món. Grans Temes de la Filosofia. Introducció a l'Antropologia Social i Cultural. Lectura de la Imatge Artística. Introducció a la Prehistòria. Introducció a la Història Antiga. Introducció a la Història Medieval. Els Fonaments del Món Modern. Els Fonaments del Món Contemporani.	120
1er curs	Història Antiga Història Medieval segles VI-XIII Prehistòria Història contemporània segle XIX Història de l'Alta Edat Moderna Segles XVI-XVII Recursos Instrumentals per a la Recerca Històrica I + 1 Optativa*				
2on curs	Història Contemporània Segle XX I L'Època de la Il·lustració Edat Mitjana Tardana Recursos Instrumentals per a la Recerca Històrica II + 7 optatives +12 crèdits lliure elecció		2on curs	Les Societats Prehistòriques Història Social i Econòmica de l'Antiguitat La Formació d'Europa (ss. V-XI) L'Època del Gòtic (ss. XII-XV) L'Època de la Reforma Paleografia Mètodes i Tècniques per a la Investigació Històrica Història Contemporània Universal I: L'Època del Liberalisme Història Contemporània d'Espanya I: L'Època de la Revolució Liberal Història Contemporània de Catalunya I: del Catalanisme a la Generalitat Republicana	
3er curs	Mètodes i Tècniques d'Investigació Històrica Paleografia i Diplomàtica. Epigrafia i Numismàtica Història d'Amèrica I Arqueologia +6 optatives +12 crèdits lliure elecció		3er curs	L'Època del Barroc L'Època de la Il·lustració Conquesta i Colonització d'Amèrica (ss. XVI-XVIII) Història d'Amèrica Contemporània Tendències Historiogràfiques Actuals Història Contemporània Universal II: l'Època de l'Imperialisme Història Contemporània Universal III: L'Època dels Blocs Història Contemporània d'Espanya II: de la Monarquia a la República Història Contemporània d'Espanya III: el Franquisme i la Democràcia Història Contemporània de Catalunya II: el Franquisme i la Recuperació de l'Autonomia +12 crèdits optatius	120
4art curs	Tendències Historiogràfiques Actuals Història d'Amèrica II El Món Actual I i II +7 optatives +18 crèdits lliure elecció	4art curs	Treball de Fi de Grau +54 crèdits optatius	6	
Font: Llicenciatura en Història: http://www.uab.es/servlet/Satellite?cid=1089963374371&pagename=UAB%2FPPage%2FTemplatePageDetailEstudis&param1=1089612449017 Grau en Història: http://www.uab.es/servlet/Satellite/ESTUDIAR/Tots-els-estudis/Informacio-general/Historia--Grau-EEES--1089963374371.html?param1=1229587005709&param3=Hist%C3%B2ria+(Grau+EEES)					

*OPTATIVES A ESCOLLIR A LA LLICENCIATURA:

Introducció als Períodes Històrics, Història de Catalunya al Segle XVIII, La Monarquia Hispànica dels Àustries, L'Època Liberal Relacions Internacionals a l'Època, Contemporània, Història Econòmica Mundial, Contemporània, Història d'Espanya Segle XIX I i II, Història del Pensament Polític i Social, Contemporani I i II, Història dels Moviments Socials Segle XX I i II, Història de Catalunya Segles XVI-XVII, Els Moviments Socials a la Catalunya, Contemporània, Arqueologia Hispànica, Història del Pensament Polític a la Catalunya Contemporània, Història de Catalunya Segle XIX, Història de Catalunya Segle XX I, El Mediterrani a la Prehistòria, Estructures Polítiques Medievals, Història de la Hispània Romana, Arqueologia de l'Origen de l'Estat, Arqueologia Grega, Arqueologia de les Societats Agrícoles I i II, Arqueologia Medieval, Història d'Andalus, Història de Roma, Diplomàtica, Arqueologia de les Dones, L'Europa Revolucionària, Arqueologia de les Societats, Caçadores-Recol·lectores I i II, Arqueologia dels Assentaments, Formes Socioeconòmiques a la Prehistòria, Història Econòmica d'Espanya, Epigrafia Antiga, Història dels Pobles Antics de la Península Ibèrica, Història de les Dones a l'Antiguitat, Història de l'Escriptura i del Llibre, Codicologia, Història Rural del Món Occidental, Història Econòmica de l'Edat Mitjana Tècniques de Laboratori i Camp, Pràcticum de Fonts Històriques, Història de les Dones a l'Edat Mitjana, Història de Grècia, El Món Anglosaxó, El Món d'Entreguerres, Nació i Estat en el Pensament Polític, de l'Època Moderna, Cultura i Mentalitats a l'Europa de, l'Antic Règim, Pobles i Nacions a l'Època Contemporània, Revoltes i Revolucions al Món.